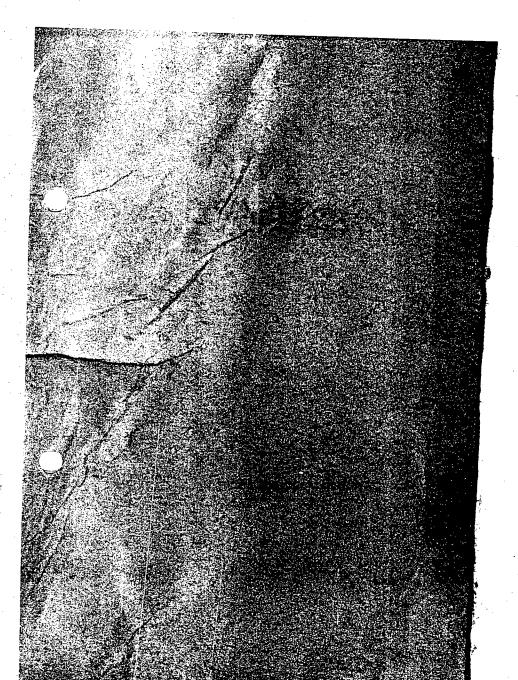
NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT

Declassified and Approved for Release by the Central Intelligence Agency Date:

CILVĒKI BEZ SIRDSAPZIŅAS

KOMITEJAS REPATRIĀCI SEKMERANAI UN KULTŪRAS SAKARIEM AR TAUTIESIEM ĀRZEMES LATVIJAS NODALA

RIGA, 1901

GODĀJANIB LASTĀJI!

Manuel Province of Manuel Common Advances of the Control of the Co

briesmu darbus cen**ias slēpt zem mācilāja** Ialāra.

Lalkraksta Dzimtenes Bales redakcija un Komitejas regatrikcijas sekmetamai sa kultūras sakariem ar tamtiešiem arzamās Latvijas nodaje sapēmnias dandz vietaja kā no sveiatnes latviešiem, tā no mātam republikas iedzīvstējiem, kurās to autori min drausmigus faktus par atzevitējam sveiamas mitošajiem fatviešu mācilājiem, kas fašistiskās okupācijas laikā Latvijā pastrādāsjuši smajus noziegumus pret sava tamtis un citvēcibu. Daudzo vāstuju autoru skutistīvae mazums dievicigo, kas pamatott saistuši, ka atzevitēji tautas nodevēji, siepkavas vaistenistas ka atzevitēji tautas nodevēji, siepkavas vaistenistas kā latvijā saladina dievodīrāms un tajā pašā laikā izgāž melu straumes pār sava tamtu.

Lük, daži izvilkumi no kim vēstulēm:

No rabelikam odretkem telmik omne delekt jost, ita meten drunden mindilje Ridmande Mais rive leika Limbades Mjo riven en Militarjian Mi rijema, ripi omi Mjo par telmi izan drum primi ridio en parabeljis odren omin demokrata Mrije dien, drujema Opinian... Lidenam mentadara, sa die ramse odiliri palitariat. Ar daya

P | | |

Citi vēstulē, kas nākusi no Kanādas ikts:

110

Vēstaie, ko asams atadītijs tamitetis no isjorkas, ASV, silnāt, pastāstīts par bij īrasas dramātes māciliāju Armoldu Ernstons. — Es gribu uzzsērt, — teikts ocisilē, — ka neviens gadīgs iatvietis uz Latvies zemes nesadarbojās ar sacistism. Tikai sietas, zemetistāti un lietuļi, kāds ir arī radzons, zemetistāti un lietuļi, kāds ir arī radzons, varēja palktzēt sācu zonderzej.

liem šaut, kart un slepkavot mūsu tautu.

Garu garu vēstuli, ko nevar lasīt bez asarām acīs, atsūtījusi madoniete Milda Liepiņa. Viņa apraksta tās ciešanas, kādas viņas ģimene pārdzīvojasi okupācijas laikā, galvenokārt bij. Bērzaunes mācītāja Kārļa Sautiņa dēļ, kas slepkavām nodevis šīs sirmās sievietes tuvu radinieku.

— Tagad Madonā runā, — teikts vēstulē, — ka mācītājs Sautiņš dzīvojot Amerikā. Ak, kaut es varētu visiem latviešiem Amerikā pateikt: neklausieties uz šo liekuli! Aiz viņa vārdiem slēpjas slepkava un nodevējs! Viņa mācītāja krusts aptraipīts nevainīgu cilvēku asinīm! ...

Un, lūk, vēl viena īsa vēstulīte no Nītau-res:

— Esmu kādreizējā Nitaures baznīcas apkopēja. Atceros mācītāju Pēteri Nesauli, kas vācu laikā bieži tikās ar vācu oficieriem. Visi toreiz runāja, ka viņš nododot cilvēkus...

Ievērojot vēstulēs minētos faktus par vairākiem mācītājiem un to pastrādātajām ļaundarībām, Komitejas Latvijas nodaļas darbinieki izbrauca uz šo mācītāju bijušajām dzīves un darba vietām, runājās ar daudziem dievticīgiem, savāca papildus materiālus no arhīviem. Iznākumā atklājās, ka

vēstulēs minētie jakti ir tikai neliela daļiņa no visa tā, ko vairāki viltus dieva kalpi nodarījuši savai tautai.

Latvijas nodaļa atzīst par savu svētu pienākumu celt šos faktus gaismā. Vēl vairāk tāpēc, ka ļaundarības pastrādājušie mācītāji šodien ārzemēs turpina sludināt dievvārdus un apmānīt tautiešus, apmelo savu tautu un zemi, aiz skaļām patriotiskām frāzēm un «nacionālu cīnītāju» maskas slēpdami savu tumšo un asiņaino pagātni.

Esam pārliecināti, ka šī nelielā brošūra mūsu lasītājiem ļaus labāk izprast un izvērtēt atsevišķu savu draudžu ganu nostāju šodien un pamudinās līdz ar to izdarīt noteiktus secinājumus.

Redakcija

Zem dievticības maskas adists

Kad jaunais Cīravas draudzes mācītājs Arnolds Ernstsons pirmo reizi turēja sprediķi, ļaužu domas par viņu dalījās. Vieni jūsmoja par mācītāja dziedošo balsi, apbrinojami baltajām rokām un svinīgajām materēm uz kanceles, citiem turpretim nepaka viņa dievvārdi, kuros tie it kā saklausīja nevis svētu pārliecību, bet apslēptu viltu. Bet — pirmie iespaidi par cilvēku var būt dažādi. Vēlāk gan cīravnieki pavisam atklāti sāka runāt, ka viņu gans ir ar divām sejām: sprediķos viņš sludina vienu. bet dzīvē dara otru. Iespējams. ka valodas

tā arī būtu palikušas tikai valodas, ja Ernstsonam nebūtu radusies iespēja sevi atklat līdz galam.

Sada iespēja radās līdz ar hitleriešu iebrukumu Latvijā, kad visiem zvēriskajiem instinktiem, atriebībai un izrēķināšanās kārei tika ļauta pilna vaļa. Jau ar pirmajām dienām mācītāja kungs bez ceremonijām nometa savu dievbijības un cilvēkmīlestības masku, kas atklātībai bija slēpusi necilvēku.

Lūk, ko stāsta cīravnieki — ticīgie un neticīgie, vīri pusmūža gados un sirmgalvji.

Kā daudzi Latvijas turīgākie zemnieki, ta arī bagātākie Cīravas pagasta saimnieki savu lauku apstrādāšanai no vāciešiem saņēma kara gūstekņus, sevišķi daudz ukraiņu tautības. Šie ļaudis bija vergi vārda vistiešākajā nozīmē, tiem nebija nekādu tiesību. Strādāja tie no saules līdz saulei, ārpus sava saimnieka tīrumiem nedrīkstēja kustēt ne soli. Viens no šiem kara gūstekņiem, rietumukrainis Ivans Gora, strādāja pie "Uzvaru" māju saimnieka. Strādāja centīgi, bija paklausīgs un pazemīgs. Saimnieks ar viņu bija apmierināts. Ivans Gora nebija nedz komjaunietis, nedz komunists. Pirms kara iesaukts Sarkanajā Armijā, tas pa

domju varas apstākļos bija paspējis nodzī vot tikai gadu. Nācis no turīga saimnieka gimenes, viņš bija tālu no īsta padomju cilvēka apziņas un stājas. Varbūt tieši tas bija iemesls, kāpēc viņš kādā grūtākā kauju brīdī padevās gūstā, tādējādi cerēdams sa glabāt dzīvību. Tas bija zināms Liepājas kara gūstekņu nometnes vācu vadībai, to zināja apkārtējie cīravnieki, to zināja arī cienīgtēvs Ernstsons. Taču tas pēdējo absolūti neinteresēja, jo viņā acumirklī pamodās zvēra instinkts, tiklīdz viņš ieraudzīja slāvu tautības cilvēku.

dams garām laukam, kurā Ivans Gora kopa ar «Uzvaru» māju puišiem pļāva āboliņu cienīgtēvs ieraudzīja, ka pļāvēji vāla gala apstājas un sapīpo. Viens no puišiem pasniedza pašaudzētas tabakas dozīti arī kara gūsteknim. To redzot, Ernstsonā uzliesmoja zvēra instinkti. Viņš nevarēja pieļaut. ka latvietis sapīpo ar «krievu». Dusmās aiz svilies, mācītājs pārlēca pāri grāvim un steidzās pie pļāvējiem. Smagi elsdams, viņš pienāca pie kara gūstekņa brīdī, kad tas tabaku avīzē ietinis, grasījās aizsmēķēt. Ne varda neteicis, cilvēkmīlestības sludinātājs sāka viņu sist. Puisim aizķērās kāja, tas

pakrita. To tik vajadzēja zvēriskajam dieva kalpam! Viņš nežēlīgi spārdīja nelaimīgo kājām, cenzdamies trāpīt pa galvu. Gūsteknis mēģināja rokām aizsegt seju, taču Ernstsona kāju spērieni bija spēcīgi.

— Kā tu, krievu cūka, iedrošinies... tev nav tiesību... tu nedrīksti... tu esi mēsls... nošaujams... sarkanā sērga...—rēca briesmonis ar to pašu muti, ar kuru baznīcā sludināja mīlestību pret tuvāko. pacietību, palīdzību nelaimīgiem. Kad, sadiskā tīksmē aizelsies, Ernstsons pārtrauca asiņaino izrēķināšanos ar neaizsargāto un beztiesīgo ukraiņu puisi, Ivans Gora vairs nespēja piecelties. Sakropļotu, asiņainu seju, sadauzītu ķermeni tas palika guļam uz tikko pļautā āboliņa vāla. Piedraudējis ar cietumu un izlamājis pārējos pļāvējus par sadarbību ar boļševikiem, Arnolds Ernstsons turpināja savu ceļu...

Citu ukraiņu kara gūstekni, Grigoriju Zmurko, pēc profesijas skolotāju, mācītājs Ernstsons nejauši sastapa netālu no pagastmājas Līgo vakarā. Saimnieks viņu bija sūtījis aiznest atpakaļ uz pagastnamu kādu apkārtrakstu. Taču Ernstsons tad nebūtu Ernstsons, ja palaistu garām atkal vienu labu izdevību izrēķināties ar viņam tik nīstamo slāvu tautības cilvēku. Arī iegansts bija teicams — gūsteknis atradās ārpus saimnieka tīrumiem bez pavadības, un tas bija noliegts. Lai gan Zmurko paskaidroja, ka viņu sūtījis saimnieks, un parādīja pagastmājā nogādājamo apkārtrakstu, cienīgtēvs to neņēma vērā. Ar savu dārgo monogramoto niedras koka spieķi viņš tā piekāva nelaimīgo ukraini, ka tas bez medicīniskās palīdzības vairs nevarēja atlabt. Atsistās nieres un lauztā roka to noveda atpakaļ Liepājas kara gūstekņu nometnē, kur viņš, nesaņemot kvalificēta ārsta palīdzību, mira.

Lūk, tikai divas epizodes no cienīgtēva nesenās pagātnes. Laika tecējums no cīravnieku atmiņas paspējis izdzēst vēl citu kara gūstekņu vārdus, ar kuriem Ernstsons izrēkinājies līdzīgā kārtā.

Mēs daudz runājām ar Cīravas draudzes vecajiem locekļiem, ar turienes iedzīvotājiem, kas labi pazina šo sadistu ar krustu kaklā. Taujājām pēc iemesliem, kāpēc viņu bijušais draudzes gans tik zvēriski izturējies pret nelaimīgajiem kara gūstekņiem, kāpēc pie pirmās izdevības tos nežēlīgi sitis, spārdījis kājām. Šie gūstekņi taču bija cilvēki, tādi paši, kā mēs visi citi. Tāpat kā mēs

Ukrainu, īsajās atpūtas stundās nakts melnumā mierināja sevi ar cerībām kādreiz atkal atgriezties mājās, pie savas sirmās mātes, tuviniekiem. Ko gan ļaunu viņi hija nodarījuši Ernstsoņam vai kādam citam? Neko. Vienīgais viņu «nodarījums» Ernstsona acīs bija tas, ka viņi bija slāvi.

Sarunās ļaudis atklāja, ka Ernstsona zvēriskā izturēšanās pret kara gūstekņiem atbildusi viņa «pārliecībai», viņa «uzskatiem» par cilvēku sadalījumu rasēs, par vērtīgām un nevērtīgām rasēm. Viņš jo bieži uzsvēris, ka slāvi, tai skaitā arī ukraiņi, piederot viszemākajai rasei, kas iznīcināma tāpat kā ebreji. Tādos gadījumos viņš allaž atsaucies uz augstāku naciķu un SD vīru izteikumiem. Tas tad arī ir īstais iemesls, kāpēc mācītājs ar tādu nežēlību un zvēriskumu, neviena neprasīts un neaicināts, izmantodams savu priviliģēto stāvokli fašistiskās okupācijas laikā, uz savu iniciatīvu īstenoja cilvēknīdēju idejas.

Drausmajos vācu okupācijas gados Armolds Ernstsons kļuvis par fašistisko ideju atklātu propagandistu. Ar putām uz lūpām svētdienās dievvārdu vietā viņš slavējis vadoni, «jauno kārtību Eiropā», neapni-

cis runājis par «Lielvācijas drīzo uzvaru un latviešu tautas laimi palīdzēt šīs uzvaras kaldināšanā», izvirdis no altāra lāstus pār tiem, kas nenodeva vāciešiem produktus un kas ar dzijām sāpēm vēroja godīgo civil iedzīvotāju arestus un masu slepkavības. Draudze sākusi pajukt, jo ticīgajiem nepa visam nebijis pa prātam dievvārdu vietā klausīties histēriskās un dziļa naida piesā tinātās mācītāja politiskās runas, kuru saturs bija pretīgs ikvienam godīgam latvietim. Vēlāk izrādījies, ka cienīgtēvs blakus mācītāja darbam strādājis arī... gestapo.

kas toreiz dzīvoja Cīravā, kādās kristībās reiz ieminējušās, ka viņas gan nesaprotot. kā mācītāja kungs, būdams izglītots un dievticīgs cilvēks, var tik nežēlīgi apieties ar kara gūstekņiem, no kuriem daudzi. iespējams, tāpat ticot dievam. Pēc divām dienām māsas Brumbergas izsauca uz Liepājas gestapo. Tur viņām pateica: ienāku šās ziņas liecinot, ka viņas abas musinot laudis pret jauno kārtību, visādi slavinot un aizstāvot boļševikus. Tas esot smags noziegums, par ko nākšoties atbildēt. Ne laimīgās sievietes, protams, neko tamlīdzīgu nebija darījušas un tādēļ, būdamas dzili

reliģiozas, sāka balsī lūgt dievu. Pratināšanas laikā no blakus istabas ienāca cits gestapovietis, vārdā... Ernstsons. Viņš draudzīgi sarokojās ar pratinātājiem, piegāja kā savās mājās pie stiklotā skapja, attaisīja to, paņēma vīna pudelī un kristāla glāzi, ielēja, izdzēra un, pievērsies abām māsām, lēnīgā balsī sacīja:

— Jūs netēlojiet svētas aitas. Viņiem par jums viss zināms. Par jūsu nelojalitāti pret vācu varu es pats varu liecināt, tāpat par jūsu sadarbošanos ar boļševikiem. Labāk atzīstieties, lai vēlāk jums jūsu iespītība nav jānožēlo...

Pēc tam mācītājs ar vienu no pratinātājiem izgāja blakus istabā. Kad tie ienāca atpakaļ, sievietēm lika izģērbties, un tā kā tās neko nestāstīja, sāka tās pazemot, sist, mocīt... Tas viss notika Arnolda Ernstsona klātbūtnē.

Vei tiešām māsas Brumbergas musināja pret okupācijas varu? Vai tiešām tās sadarbojās ar boļševikiem? Nē. Par vācu ienaidniecēm un boļševiku aģentēm tās bija denuncējis mācītājs Ernstsons, tas pats Ernstsons, kuram Brumbergas bija ticējušas kā dievam, bet kura klātbūtnē tās bija

izteikušas neapmierinātību ar viņa izturēšanos pret kara gūstekņiem.

Māsas Brumbergas nebija mācītāja vienīgie upuri. Kā mācīts suns Arnolds Ernstsons okšķerēja pa Cīravu, iegriezās zemnieku sētās, vedināja ļaudis uz sarunām par politiskām tēmām, uzstādīja provokatoriskus jautājumus, lai tā noskaidrotu viena vai otra cilvēka noskaņojumu un stāju. Un pazudinājis sevi bija tas, kas neuzmanīgā kārtā vai savā naivitātē atklāja mācītājamgestapovietim savas domas un dvēseli. Vairāki desmiti cīravnieku, pateicoties savam ganam, aizgāja garus moku ceļus.

Cīravas draudzes mācītājs Arnolds Ernstsons savu fašista dvēseli parādīja arī citādā ziņā. Tiklīdz viņu iecēla par vietējās t. s. Tautas palīdzības vadītāju, pagasta zemniekiem sākās nedienas. Ar labu un ļaunu, viltu un šantāžu šis hitleriešu zvērinātais kalps izvilka no zemniekiem segas un kažokus, zeķes un cimdus, vilnas dziju un siltu veļu. Būsim atklāti: no savāktajām jeb, pareizāk, salaupītajām mantām daža laba lieta noderēja arī pašam cienīgtēvam. Kas aizbildinājās ar trūkumu un negribēja ziedot mantas hitleriešu karapūļiem, to zvēriskais melnsvārcis bez iebkādiem sirds

apziņas pārmetumiem denuncēja saviem Liepājas gestapo šefiem.

Liepājas gestapo šefiem. Isi: lai kādā amatā būtu un lai ko darītu.

Arnolds Ernstsons allaz paradija, ka viņš pirmām kārtām ir gestapo adents, tirs nacists, no kā izrietēja arī viņa zvēriskā apiešanās ar kara-gūsiekniem. Mācītāja: talars, sudraba krusta un dievvardi, vinam bija vajadzīgi tikai savas otras sejas sadista, zvēra un nodevēja — slēpšanai. Kur tagad atrodas šis «svētais tēvs» Par divām sejām? Tas aizmuka līdzi saviem iedvesmotā jiem un saimniekiem un tagad siltu patvērumu afradis it. s. sbrīvajā pasaulė». Varetu domāt, ka pēc visām šim savām okupācijas laika izdarībām tas aiz saprotamiem iemesliem pärtrauks divkosigo spēli un izbeigs savu mācītāja karjeru. Bet ... tas nebūtu rūdītā fašistu kalpa garā. Vel šodien tas turpina veco spēli, tikai saimnieki mainījušies. Un nomaskējies viņš rūpigāk. Kā lasāms «Laikā». Ziemelkalifornijas ev.-lut. latviešu draudzes mācitājs A. Ernstsons latviešu ev. lut. draudžu Apvienības pārvaldes sēdē Vašingtonā cizraudzīts par referentu draudžu dāmu komiteju lietās ar uzdevumu veicināt un saskaņot

damu komiteju darbibu. Mēs, diemžēl,

nezinām, vai tim dāmu komitejām, kuru darbību tagad? vadīs un «saskaņos» Ernst sons, tāpat Zieceļķalīfornijas latviešu drau dzei ir zināma viņu gana riebīgā darbība okupācijas gados. Ja nav, tad derētu ar to iepazīties.

Arnolda Ernstsona pašreizējā adrese, kā to lasām Baznīcas kalendārā, ir šāda: 747-35th Ave., San Francisko 21, Calif... U.S.A.